

CDO, CEM, AY

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/A-5619 din 25.08.2021

La nr. 183 din 12.08.2021

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.338/1994 privind drepturile copilului.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director

R. Flocea

Ruslan FLOCEA

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	<u>1691</u>	
" <u>26</u> "	<u>08</u>	<u>2021</u>
Ora	_____	

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent data collection procedures and the use of advanced analytical techniques to derive meaningful insights from the data.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in data management and analysis. It discusses how modern software solutions can streamline data collection, storage, and analysis, thereby improving efficiency and accuracy.

4. The fourth part of the document addresses the challenges associated with data management, such as data quality, security, and privacy. It provides strategies to mitigate these risks and ensure that the data remains reliable and secure throughout its lifecycle.

5. The fifth part of the document concludes by summarizing the key findings and recommendations. It stresses the importance of a data-driven approach in decision-making and the need for continuous monitoring and improvement of the data management process.

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7379 din 25.08.2021

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.338/1994 privind drepturile copilului (art.10)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate. Totuși, nu a fost respectată norma prevăzută la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008, care prevede publicarea anunțului cu privire la inițierea elaborării proiectului de decizie.

Prin urmare, deși rigorile de transparență decizională au fost respectate fragmentar, părțile interesate au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În textul notei informative nu este indicat expres scopul de elaborare a proiectului, însă autorul enunță că „în vederea standardizării și asigurării drepturilor egale a elevilor se propune, reglementarea prin lege, a dreptului la alimentație gratuită a elevilor claselor I-IX”.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea art.10 din Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului, prin includerea alineatului 1¹ care ar reglementa dreptul fiecărui elev cuprins în ciclul de învățământ obligatoriu, învățământul primar și învățământul gimnazial, de a beneficia de alimentație gratuită pe parcursul procesului de studiu.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesele elevilor din instituțiile de învățământ, clasele primare și gimnaziale, de a se bucura de accesul gratuit la alimentație în timpul procesului de învățământ. Astfel, se relevă că normele proiectului sunt conforme interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă nu conține compartimentele necesare și, prin urmare, nu corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la Legea prenotată.

Cu toate acestea, analizând nota informativă se identifică că sunt descrise condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite de implementarea acestuia. Astfel, se constată că nota informativă conține o justificare suficientă pentru promovarea proiectului de decizie.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Argumentarea economico-financiară solicitată de prevederea art.30 lit.e) din Legea nr.100/2017 lipsește din conținutul notei informative.

Examinând normele proiectului se constată că implementarea acestuia va presupune cheltuieli financiare suplimentare.

Având în vedere că, obligația de asigurare a alimentării gratuite a elevilor este atribuită, conform pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr.234/2005 cu privire la alimentarea elevilor, Ministerului Educației și autorităților publice locale, se impune necesitatea consultării proiectului de lege cu autoritățile publice menționate.

Totodată, potrivit art.145 alin.(1) lit.c) din Codul educației nr.152/2014 „*Finanțarea bugetară a învățământului se face prin patru modalități: [...] c) finanțare complementară: pentru modernizarea bazei materiale și didactice, pentru subvenționarea alimentației, pentru transport școlar și cazare*”. Prin urmare, se constată că alimentația elevilor se finanțează din bugetul de stat, iar reglementarea dreptului la alimentație gratuită pentru toți elevii din clasele I - IX, va atrage cheltuieli financiare suplimentare, în acest sens fiind indicată identificarea resurselor financiare necesare în acest sens.

Astfel, se constată în corespundere cu prevederile art.131 alin.(4) din Constituție „Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”. În această privință, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.2 din 28.01.2014 statuează că „*obligativitatea existenței acceptului prealabil al Guvernului în privința amendamentelor sau propunerilor legislative care implică majorarea sau reducerea cheltuielilor, veniturilor sau împrumuturilor, drept o condiție imperativă de la care legislativul nu poate deroga în procesul aprobării bugetului public național, nerespectarea căreia constituie o încălcare a procedurii stabilite de Constituție, în materie de legiferare în domeniul bugetar*”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul de lege reglementează activitatea Guvernului, care timp de 3 luni de la data intrării în vigoare a proiectului va asigura identificarea resurselor financiare necesare pentru implementarea acestuia.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul de lege a fost elaborat de un grup de deputați în Parlament și are drept scop modificarea art.10 din Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului, prin includerea normei cu privire la asigurarea dreptului la alimentație gratuită pentru elevii din învățământul primar și gimnazial.

Rigorile Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional au fost respectate, proiectul și nota informativă au fost publicate pe pagina oficială web a Parlamentului, astfel fiind asigurat accesul părților interesate pentru informare și înaintarea recomandărilor.

Cu toate că normele proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului, sunt conforme interesului public și nu conțin factori și riscuri de corupție, implementarea prevederilor proiectului necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat și, prin urmare, în corespundere cu cadrul normativ, necesită a fi consultat cu autoritățile implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect, în speță Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Finanțelor și reprezentanții autorităților administrației publice locale, pentru prezentarea propunerilor și/sau obiecțiilor pe marginea celor propuse.

Totodată, în temeiul prevederilor art.131 alin.(4) din Constituție și apreciind impactul financiar al proiectului asupra bugetului de stat, se impune necesitatea obținerii avizului pozitiv din partea Guvernului, fapt ce ar garanta angajamentul Guvernului în identificarea resurselor financiare necesare și implementarea corespunzătoare a proiectului de lege.

25.08.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Daniela Carbuni, Inspector superior

